

Nr 548

Av herr **Källstad m. fl.**, *angående den pedagogiska stödpersonalen i grundskolan.*

(Lika lydande med motion nr 516 i Första kammaren)

Enligt den ansvarsfördelning som tillämpas mellan stat och kommun på skolområdet utgår f. n. inga statsbidrag till elevvårdspersonal — skolpsykolog, skolkurator, skolläkare och skolsköterska — eller pedagogisk stödpersonal — lärarassistent, bibliotekarie, institutionstekniker och skrivhjälp åt lärare — tjänstgörande i grundskolan. Likaså saknas föreskrifter och riktlinjer om vilken omfattning denna "stödjande" personalorganisation lämpligen bör ha. Undantag från det sistnämnda gäller skolläkare och skolsköterska för vilka sådana föreskrifter finns.

Grundskolans elevvård

Ur elevvårdssynpunkt torde otvivelaktigt grundskolans högstadium vara skoltidens mest kritiska period. Då kombineras viktiga val av framtida utbildning och yrkesinriktning med en ny skolmiljö och ett ovant och opersonligt ämneslärsystem. Pubertetsproblem och skoltrötthet bidrar ofta till att göra såväl elevernas som lärarnas situation extra svår. Under de senaste åren har också gång på gång larmats från lärar- och läkarhåll om allvarliga stresstendenser och svåra disciplinproblem i många skolor, särskilt på högstadiet. Vid sådana tillfällen har från högsta skolhåll ofta hänvisats till grundskolans elevvårdspersonal för att tillsammans med lärarna bemästra problemen. Elevvården i grundskolan torde dock för närvarande ha en mycket ojämn standard. På grund av personalbrist och i många fall otillräckliga kommunala resurser saknas inte sällan den elevvårdspersonal som man från centralt håll hänvisat till när problem uppstått. Statsbidrag utgår varken till skolpsykolog, skolkurator, skolläkare eller skolsköterska. Vad gäller skolpsykolog och skolkurator saknas dessutom rekommendationer om i vilken utsträckning dessa tjänster bör förekomma.

För att garantera att grundskolan åtminstone på någon sikt skall kunna erhålla en elevvårdsorganisation av tillräcklig omfattning och utan alltför stora variationer mellan olika kommuner anser vi att riktlinjer bör utarbetas och stadfästas för elevvårdsorganisationer. Dessutom bör statsbidrag utgå för täckande av kostnaderna för denna personal.

Grundskolans pedagogiska stödpersonal

För pedagogisk stödpersonal vid de gymnasiala skolorna — bibliotekarie, skrivbiträden åt lärare samt institutionstekniker — utgår statsbidrag enligt vissa normer.

I särskild ordning har Kungl. Maj:t efter överläggningar med kommunförbunden dragit upp riktlinjer för omfattningen av dessa tjänster på gymnasiala skolenheter av olika storlek. För grundskolan finns inte liknande riktlinjer och inte heller utgår några statsbidrag.

Samma skäl som på gymnasiestadiet talar för en renodling av lärarens arbetsuppgifter och ett avlastande av specialist- och rutingöromål av icke-pedagogisk karaktär gäller också med samma styrka för grundskolan, åtminstone grundskolans högstadium. För lägre stadier torde behovet något minska men ändå i viss utsträckning finnas kvar. Vi anser därför att riksdagen bör uttala sig för att statsbidrag till grundskolans pedagogiska stödpersonal — bibliotekarie, skrivhjälp åt lärare samt institutionstekniker — bör utgå efter i huvudsak de grunder som nu gäller för de gymnasiala skolorna samt anhålla hos Kungl. Maj:t om att riktlinjer och föreskrifter för denna verksamhet snarast måtte utarbetas.

I anslutning till förslag om ovannämnda pedagogiska stödpersonal bör Kungl. Maj:t låta lägga fram förslag om lärarassistenttjänster, till en början endast på försök för vissa skolområden. Den försöksverksamhet som under de senaste åren genomförts med lärarlag, bestående av t. ex. huvudlärare, medlärare och lärarassistenter, synes ha medfört sådana effektivitetsvinster att försöken bör få större omfattning och integreras i den ordinarie skolvardagen inom vissa områden. En sådan förändring av organisationen skulle i sig själv innebära en anpassning till den nya läroplanen med dess moderna pedagogik, t. ex. i form av storklassundervisning.

Vid utformningen av riktlinjer och statsbidragsbestämmelser för den pedagogiska stödpersonalen — inkl. lärarassistenter — bör särskilt beaktas att de inte utformas så att de dämpar kommunernas intresse för rationaliseringsåtgärder på personalsidan. De nuvarande reglerna medför att de inte är särskilt benägna att vidta sådana rationaliseringsåtgärder som t. ex. innebär en överflyttning av arbete från en statsbidragsberättigad personalkategori — lärarna — till en kommunalt finansierad, även om totalkostnaden härigenom skulle sänkas och ökad effektivitet uppnås.

I statsutskottets utlåtande över motioner med likartade yrkanden till fjolårets riksdag anfördes att förslagen skulle innebära en avvikelse från den ansvarsfördelning mellan stat och kommun som gjorts för skolområdet. Vi är liksom fjolårets motionärer helt medvetna om detta men anser att en sådan förändring av ansvars- och kostnadsfördelningen mellan stat och kommun måste komma till stånd för att råda bot på de ovan aktualiserade bristerna i grundskolans personalorganisation.

Med hänvisning till vad som i motionen anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla

- 1) om riktlinjer för omfattningen av grundskolans elevvårdspersonal samt förslag till statsbidragsbestämmelser för densamma;
- 2) om riktlinjer för omfattningen av grundskolans pedagogiska stödpersonal samt förslag till statsbidragsbestämmelser för densamma; samt
- 3) om riktlinjer för omfattningen av lärarassistenttjänster på

grundskolans högstadium och de gymnasiala skolorna samt förslag till statsbidragsbestämmelser.

Stockholm den 28 januari 1969

Thorvald Källstad (fp)

Ingegärd Frænkel (fp)

Olle Westberg (fp)
i Ljusdal

Karl-Erik Strömberg (fp)